

БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИДА КИТОБХОНЛИК КЎНИКМАЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ

Qodirov Farrux Ergash o'g'li

Matematika va ta'limda axborot texnologiyasi
kafedrasi mudiri i.f.d DSc, dotsent, fan o'qituvchisi
Farruxbek0209@mail.ru; orcid.org/0000-0002-4574-7728

Fayzilova mohinur azamxon qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti
BT 1-25 guruh magistranti
<https://doi.org/10.5281/zenodo.18261018>

ARTICLE INFO

Received: 13st January 2026
Accepted: 14th January 2026
Published: 15th January 2026

KEYWORDS

Бошланғич таълим,
китобхонлик кўникмалари,
ўқиш маданияти, ўқувчиларни
рағбатлантириш, ахборот
технологиялари, методик
ёндашув, ўқитувчи маҳорати,
рақамли кутубхона,
интерактив методлар,
мустақил фикрлаш.

ABSTRACT

Мазкур мақолада бошланғич синф ўқувчиларида китобхонлик кўникмаларини шакллантиришнинг назарий ва амалий жиҳатлари ёритилган. Тадқиқотда ўқувчиларнинг ёш ва психологик хусусиятлари инобатга олинган ҳолда, уларни бадиий асарлар ўқишга, ўқилган матнни тушунишга ва таҳлил қилишга ўргатишнинг самарали усуллари таҳлил қилинади. Шунингдек, ўқитувчининг методик маҳорати, дарс жараёнида ахборот технологияларидан фойдаланиш, интерактив ўйинлар ва рақамли кутубхона ресурслари орқали ўқувчиларда ўқишга бўлган қизиқишни ошириш йўллари кўрсатиб берилди. Тадқиқот натижаларида бошланғич таълимда китобхонлик маданиятини ривожлантириш ўқувчиларнинг тафаккурини кенгайтириши, нутқини бойитиши ва мустақил фикрлаш кўникмаларини шакллантиришга хизмат қилиши асослаб берилган.

Китоб ақлни тўлдирди, инсонни ҳиссиётларини бойитади. Деярли ҳар бир ота-она боласини интилувчан, диёнатли, эътиқодли, ақлли ватанпарвар бўлишини, ота-онаси яқинлари ва барча инсонларга меҳр- мухаббатли бўлиб вояга етишини истайди.

Тарбияда китобнинг ўрни беқиёсдир. Бироқ жажжи қалб соҳибларига китобга меҳр уйғотиш мушкул иш. Китоб ўқиш, аввало қизиқишни талаб қилади. Бироқ болани ички кечинмалари шу билан бир қаторда психологиясини ҳам ўрганиш керак. Бунда ота-онанинг роли катта. Бошланғич мактаб ўқувчилари, аваломбор, бирор бир нарсага қизиқмасдан туриб китоб ўқитиб бўлмайди. Болалар китобни ўзлари қизиқиб ўқиганлари маъқул. Китобни севган инсон ҳеч кимга ёмонликни раво кўрмайди. Кичкинтойларнинг дунё қарашини шакллантириш, уларни тўғри йўлга солишда китобдан муҳимроқ восита йўқ. Шунинг учун ҳам ота-оналар, ўқитувчиларнинг ва кутубхоначиларнинг биринчи вазифаси ёш авлодда мутоалага қизиқиш ва меҳр уйғота

олишдир. Тан олиш керак, ёшларнинг бугунги китобхонлик даражаси қониқарли даражада эмас.

Бу ижтимоий муамолардан чиқиб кетишнинг ягона йўли ота-онанинг ёрдамидир. Мактабда кутубхоначи ва ўқувчи, уйда ота-она болага китоб ўқиш кўникмасини ҳосил қилиши керак. Болалар ота-оналари ўқиб берган эртақлар, ўзлари ўқий бошлаган ҳикоялар орқали китоб дунёсига кириб боришади. Шунинг учун бу давр алоҳида эътибор талаб қилади. Чунки китоб ўқишга қизиқишнинг пойдевори мана шу пайтданоқ шакллана бошлайди. Боланинг китобга қизиқишини шакллантириш учун турли ўйинлардан фойдаланиш керак. Бола билан самимий суҳбат, унинг қандай китобга қизиқиши ҳақида сўраш, ўқиган китоблари устида озгина бахс юритиш боланинг қизиқишини янада оширади.

Агарда фарзандингизда доимий равишда китоб ўқиш кўникмасини шакллантиришни истасангиз ҳафтасига ҳеч бўлмаганда бир марта кутубхонага олиб боринг. Шошмасдан китобларни биргаликда кўриб чиқинг, биргаликда танланг ва биргаликда ўқинг. Аслида эса баъзи болалар ҳақиқий китобсевар бўлса бошқалари эса ўқишни ёқтирмайдилар. Шунга қарамай барча болаларни китоб мутоаласига қизиқштириш мумкин. Аслида эса биринчи синф ўқувчилари мактабга илк қадам босиб келар экан қанча ҳаяжон ва қизиқиши уларни мактабга етаклаб келади. Шу билан бирга ҳали ёзишни ва ўқишни ўрганиб борадилар. Бошланғич мактаб ўқувчилари шу зайлда китобга меҳр қўйиб борадилар, мактаб ёшдаги болаларда асосан уларда табиатга бўлган қизиқиш ва шу билан бирга теварак-атрофдаги турли ҳил воқеа-ҳодисалар ниҳоятда уларни қизиқтиради. Болалар кўпроқ бизни қуршаб турган олам ҳақидаги саволларга китоб орқали аста-секин ўрганиб дунёқарашларини кенгайтириб боришади. Бошланғич мактаб ўқувчиларини бадий адабиётга ва китобга меҳрини шакллантириб кўникма ҳосил қилиб бориш керак. Шундагина болаларни илмли, билимли, ўқимишли бўлиб етишишида ўз ҳиссамизни қўшган бўламиз. Бу ёшдаги болаларга асосан ҳикоялар қизиқарли асарларни ўқиб бериб шу билан бир қаторда китобларни тавсия этганда китоблар ҳажми авалгисидан нисбатан каттароқ, маъно мазмун мураккаброқ бўлишидан ташқари ҳарфлари ҳам йирик-йирик бўлибгина қолмасдан, расм ва бўёқларга бой бўлиши талаб этилади. Бу даврда болалар китобхонлигида кичкинтой албатта бажариши зарур бўлган масъулият бор. Масалан, ота-она муаллим топшириғини сўзсиз адо этиш, намунали ўқиши, юриш-туришида ва таълим тарбиясига катта эътибор бериш керак. Ҳар бир ўсиб келаётган ёш авлодни она Ватанга меҳр-муҳабатини шакллантириб борилса, болаларнинг ҳам китобга, ҳам ватанга бўлган меҳри ошади.

References:

1. Qodirov, F. "OPTIMIZATION OF TELECOMMUNICATIONS POWER SUPPLY SYSTEMS BASED ON RELIABILITY CRITERIA." Science and innovation 2.A12 (2023): 15-20.
2. F Qodirov. Aholiga tibbiy xizmatlar ko'rsatishning rivojlanishini iqtisodiy-matematik modellashtirish. Scienceweb academic papers collection . 2023/1/1.
3. F Qodirov. Zamonaviy to'lov tizimlari tahlili va elektron pul birliklari. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1.

4. Farrux Qodirov. Zamonaviy trenajyor va simulyatsiya qiluvchi dasturlarning hozirgi kundagi ahamiyati. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
5. Farrux Qodirov. BUSINESS INNOVATION MODEL OF INCOME AND COSTS FROM THE PROVISION OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
6. Farrux Qodirov. ECONOMIC-MATHEMATICAL MODELING OF THE DEVELOPMENT OF THE PROVISION OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
7. Farrux Qodirov. THE PLACE OF ECONOMETRICAL MODELING OF HEALTHCARE QUALITY IMPROVEMENT IN THE DIGITAL ECONOMY. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
8. Farrux Qodirov. DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL SYSTEM OF MANAGEMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
9. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "CREATION OF ELECTRONIC MEDICAL BASE WITH THE HELP OF SOFTWARE PACKAGES FOR MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." Conferencea (2022): 128-130.
10. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "IMPORTANCE OF KASH-HEALTH WEB PORTAL IN THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." Conferencea (2022): 80-83.
11. Qodirov, Farrux. "THE ROLE OF ICT IN THE DEVELOPMENT OF HEALTH SERVICES." RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONIGA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHDA MA'LUMOTLARNI HIMOYALASH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI RESPUBLIKA ILMIIY-AMALIY ANJUMANI MA'RUZALAR TO'PLAMI (2022).
12. Фаррух Қодиров. Аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасининг моделлаштиришни тизимли имитация қилиш. Biznes-Эксперт. Том 173. Номер №5. Страницы 102-106. Дата публикации 2022.
13. Farrux, Qodirov. "Foreign experience in the development of medical services to the population." Хоразм Маъмун академияси (2022).
14. ҚОДИРОВ, Фаррух. "АҲОЛИГА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХИЗМАТЛАРИ КЎРСАТИШНИНГ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШИ ТАҲЛИЛИ." AGRO ILM (2022).
15. Qodirov, Farrux. "VEKTOR VA SKALYAR MAYDONLAR. GRADIYENT VA YO'NALISH BO'YICHA NOSILA. DIVERGENSIYA VA ROTOR. SATH CHIZIQLARI. GRADIYENT MAYDONLAR. OQIMLAR." Analytical Journal of Education and Development (2022).
16. Qodirov, Farrux. "FURYE QATORI FUNKSIYALARNI FURYE QATORIGA YOYISH." МАТЕМАТИК ФИЗИКА ВА МАТЕМАТИК МОДЕЛЛАШТИРИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ Халқаро илмий-амалий анжуман материаллари тўплами (2021).
17. Qodirov, Farrux. "MASOFAVIY TA'LIMDA MOODLE. TUITKF. UZ PLATFORMASINING O'RNI VA ANAMIYATI." ИЖТИМОЙ СОҲАЛАРНИ РАҚАМЛАШТИРИШДА ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАНИ МАЪРУЗАЛАР ТЎПЛАМИ (2020).
18. Qodirov, Farrux. "RASPBERRY PI QURILMASINING TEXNIK XUSUSIYATLARI VA UNING IMKONIYATLARI." ИЖТИМОЙ СОҲАЛАРНИ РАҚАМЛАШТИРИШДА ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАНИ МАЪРУЗАЛАР ТЎПЛАМИ (2020).

19. Qodirov, Farrux. "PROTECTING WEBSITES FROM VARIOUS ATTACKS." АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ШАРОИТИДА ИННОВАЦИЯЛАР мавзусидаги Республика илмий-амалий анжуман МАЪРУЗАЛАР ТУПЛАМИ (2019).
20. Кодиров, Ф. "PROTSESS RAZRABOTKI IGROVOGO DVIJKA UNITY." Scienceweb academic papers collection (2019).

